

USTAWA
z dnia 18 grudnia 1998 r.

**o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu**

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1998 r. Nr 155, poz. 1016, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, z 2000 r. Nr 48, poz. 553, z 2002 r. Nr 74, poz. 676.

Mając na względzie:

- zachowanie pamięci o ogromie ofiar, strat i szkód poniesionych przez Naród Polski w latach II wojny światowej i po jej zakończeniu,
- patriotyczne tradycje zmagania Narodu Polskiego z okupantami, nazizmem i komunizmem,
- czyny obywateli dokonywane na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i w obronie wolności oraz godności ludzkiej,
- obowiązek ścigania zbrodni przeciwko pokojowi, ludzkości i zbrodni wojennych,
- a także powinność zadośćuczynienia przez nasze państwo wszystkim pokrzywdzonym przez państwo łamiące prawa człowieka,

jako wyraz naszego przekonania, że żadne bezprawne działania państwa przeciwko obywatelom nie mogą być chronione tajemnicą ani nie mogą ulec zapomnieniu - stanowi się, co następuje:

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa reguluje:

- 1) ewidencjonowanie, gromadzenie, udostępnianie, zarządzanie i korzystanie z dokumentów organów bezpieczeństwa państwa wytworzonych oraz gromadzonych od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 grudnia 1989 r., a także organów bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, dotyczących:
 - a) popełnionych na osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości w okresie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 31 grudnia 1989 r.:

- zbrodni nazistowskich,
 - zbrodni komunistycznych,
 - innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne,
- b) innych represji z motywów politycznych, jakich dopuścili się funkcjonariusze polskich organów ścigania lub wymiaru sprawiedliwości albo osoby działające na ich zlecenie, a ujawnionych w treści orzeczeń zapadłych na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149, z 1993 r. Nr 36, poz. 159, z 1995 r. Nr 28, poz. 143 i z 1998 r. Nr 97, poz. 604),
- c) działalności organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5,
- 2) tryb postępowania w zakresie ścigania przestępstw określonych w pkt 1 lit. a),
- 3) ochronę danych osobowych osób pokrzywdzonych,
- 4) prowadzenie działań w zakresie edukacji publicznej.

Art. 2.

1. Zbrodniami komunistycznymi, w rozumieniu ustawy, są czyny popełnione przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie od dnia 17 września 1939 r. do dnia 31 grudnia 1989 r. polegające na stosowaniu represji lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności bądź w związku z ich stosowaniem, stanowiące przestępstwa według polskiej ustawy karnej obowiązującej w czasie ich popełnienia.
2. Funkcjonariuszem państwa komunistycznego, w rozumieniu ustawy, jest funkcjonariusz publiczny, a także osoba, która podlegała ochronie równej ochronie funkcjonariusza publicznego, w szczególności funkcjonariusz państwowy oraz osoba pełniąca funkcję kierowniczą w organie statutowym partii komunistycznych.

Art. 3.

Zbrodniami przeciwko ludzkości są w szczególności zbrodnie ludobójstwa w rozumieniu Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, przyjętej w dniu 9 grudnia 1948 r. (Dz.U. z 1952 r. Nr 2, poz. 9 i 10 i Nr 31, poz. 213 oraz z 1998 r. Nr 33, poz. 177), a także inne poważne prześladowania z powodu przynależności osób prześladowanych do określonej grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, rasowej lub religijnej, jeżeli były dokonywane przez funkcjonariuszy publicznych albo przez nich inspirowane lub tolerowane.

Art. 4.

1. Zbrodnie, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a), stanowiące według prawa międzynarodowego zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne, nie ulegają przedawnieniu.
- 1a. Bieg terminu przedawnienia zbrodni komunistycznych, w rozumieniu art. 2, nie będących zbrodniami wojennymi lub zbrodniami przeciwko ludzkości, rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 1990 r. Karalność tych zbrodni ustaje po 30 latach,

gdy czyn stanowi zbrodnię zabójstwa, oraz po 20 latach, gdy czyn stanowi inną zbrodnię komunistyczną. Przepisu art. 4 § 1 Kodeksu karnego nie stosuje się.

2. Zbrodnie wymienione w art. 1 w pkt 1 lit. a), popełnione na innych osobach niż obywatele polscy, są przedmiotem działania organów powołanych przez ustawę, jeżeli zostały popełnione na terytorium Państwa Polskiego.
3. W stosunku do sprawców zbrodni wojennych, zbrodni przeciwko ludzkości lub zbrodni komunistycznych, nie stosuje się wydanych przed dniem 7 grudnia 1989 r. przepisów ustaw i dekretów, które przewidują amnestię lub abolicję.

Art. 5.

1. Organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, są:
 - 1) Resort Bezpieczeństwa Publicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego,
 - 2) Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego,
 - 3) Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego,
 - 4) jednostki organizacyjne podległe organom, o których mowa w pkt 1-3,
 - 5) jednostki organizacyjne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych,
 - 6) Zwiad Wojsk Ochrony Pogranicza,
 - 7) Zarząd Główny Służby Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe mu komórki,
 - 8) Informacja Wojska Polskiego, Zarząd Informacji Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego, Kierownictwo Informacji Wojska Polskiego, Główny Zarząd Informacji Wojska Polskiego oraz jednostki podległe tym organom,
 - 9) Wojskowa Służba Wewnętrzna,
 - 10) Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego,
 - 11) inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych.
2. Organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, są także jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami.
3. Do organów bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, należą także organy i instytucje cywilne i wojskowe państw obcych o zadaniach podobnych do zadań organów, o których mowa w ust. 1.

Art. 6.

1. Pokrzywdzonym, w rozumieniu ustawy, jest osoba, o której organy bezpieczeństwa państwa zbierały informacje na podstawie celowo gromadzonych danych, w tym w sposób tajny.
2. W razie śmierci pokrzywdzonego jego uprawnienia wynikające z ustawy przysługują osobie mu najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego. Przepisu tego nie stosuje się w razie istnienia dowodu, że byłoby to sprzeczne z wolą pokrzywdzonego.
3. Pokrzywdzonym nie jest osoba, która została następnie funkcjonariuszem, pracownikiem lub współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa.

Art. 7.

Dokumentem, w rozumieniu ustawy, jest każdy przedmiot lub zapis na komputerowym nośniku informacji, o których mowa w art. 115 § 14 Kodeksu karnego.

Rozdział 2**Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu i jego organy****Art. 8.**

1. W celu realizacji zadań określonych w art. 1 tworzy się Instytut Pamięci Narodowej - Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwany dalej „Instytutem Pamięci”.
2. Instytut Pamięci jest finansowany z budżetu państwa, w którym stanowi odrębną część.
3. Organizację Instytutu Pamięci, w zakresie nie uregulowanym ustawą, określa statut, który przyjmuje Kolegium Instytutu Pamięci na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci.

Art. 9.

1. Instytutem Pamięci kieruje Prezes Instytutu Pamięci.
2. Prezes Instytutu Pamięci w sprawowaniu swego urzędu jest niezależny od organów władzy państwowej.

Art. 10.

1. Prezesa Instytutu Pamięci powołuje i odwołuje Sejm Rzeczypospolitej Polskiej większością 3/5 głosów za zgodą Senatu, na wniosek Kolegium Instytutu Pamięci, które zgłasza kandydata spoza swego grona.

2. Kadencja Prezesa Instytutu Pamięci trwa 5 lat, licząc od dnia złożenia ślubowania. Po upływie kadencji pełni on obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez nowego Prezesa Instytutu Pamięci.
3. Nie wcześniej niż na 6 miesięcy i nie później niż na 3 miesiące przed upływem kadencji Prezesa Instytutu Pamięci przewodniczący Kolegium Instytutu Pamięci ogłasza publiczny konkurs na to stanowisko według zasad i w trybie określonych przez Kolegium Instytutu Pamięci. W wypadku innej przyczyny opróżnienia stanowiska Prezesa Instytutu Pamięci, termin zgłaszania się kandydatów do konkursu na to stanowisko wynosi 30 dni od dnia ogłoszenia konkursu. Przesłuchania kandydatów na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci mają charakter publiczny.
4. Ta sama osoba nie może być Prezesem Instytutu Pamięci więcej niż przez dwie kolejne kadencje.

Art. 11.

1. Na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci może być powołany obywatel polski wyróżniający się wysokim walorami moralnymi oraz wiedzą przydatną w pracach Instytutu Pamięci.
2. Na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci nie może być powołana osoba, która pełniła służbę, pracowała lub była współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 5, ani też sędzia, który orzekając uchybił godności urzędu sprzeniewierzając się niezawisłości sędziowskiej.
- 2a. Na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci nie może być powołana również osoba, co do której w archiwach podlegających przekazaniu do Instytutu Pamięci lub w innych archiwach państwowych znajduje się informacja o tym, że istnieją wobec niej przesłanki przewidziane w ust. 2.
- 2b. Na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci nie może być powołana również osoba, której działalność związana z dostępem do tajemnicy państwowej lub objęta tajemnicą państwową uniemożliwia szczegółowe przedstawienie informacji o przebiegu swojej służby, pracy lub współpracy.
3. Prezes Instytutu Pamięci nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością jego urzędu.
4. Prezes Instytutu Pamięci nie może wykonywać innych zajęć zawodowych, z wyjątkiem zajmowania stanowiska profesora szkoły wyższej.
5. Stanowiska Prezesa Instytutu Pamięci nie można łączyć z mandatem posła albo senatora.
6. Warunki, o których mowa w ust. 1, 2, 3 i 5, powinni spełniać również prokuratorzy i pracownicy Instytutu Pamięci, a także członkowie Kolegium Instytutu Pamięci.

Art. 12.

Przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków Prezes Instytutu Pamięci składa przed Sejmem Rzeczypospolitej Polskiej następujące ślubowanie:

„Ślubuję uroczyście na powierzonym mi stanowisku Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej służyć wiernie Narodowi Polskiemu, stać na straży prawa, obowiązki mojego urzędu wypełniać sumiennie, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości.”

Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania „Tak mi dopomóż Bóg”.

Art. 13.

Kolegium Instytutu Pamięci wnioskuje o odwołanie Prezesa Instytutu Pamięci większością głosów, jeśli:

- 1) zrzekł się stanowiska,
- 2) z powodu choroby, ułomności lub upadku sił, stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków Prezesa Instytutu Pamięci,
- 3) został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z urzędu,
- 4) nie wypełnia obowiązków nałożonych przez ustawę lub działa na szkodę Instytutu Pamięci.

Art. 14.

Prezes Instytutu Pamięci nie może być, bez uprzedniej zgody Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Prezes Instytutu Pamięci nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa i jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Art. 15.

1. W Instytucie Pamięci tworzy się Kolegium Instytutu Pamięci. Członkiem Kolegium Instytutu Pamięci może być obywatel polski wyróżniający się wysokimi walorami moralnymi oraz wiedzą przydatną w pracach Instytutu Pamięci.
2. Kolegium Instytutu Pamięci wybierane jest na kadencję trwającą 7 lat. Kadencja rozpoczyna się z dniem zebrania się Kolegium na pierwsze posiedzenie.
3. W skład Kolegium Instytutu Pamięci wchodzi 11 członków wybieranych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej bezwzględną większością głosów, z tym że 2 kandydatów zgłasza Krajowa Rada Sądownictwa.
4. Członkostwo w Kolegium Instytutu Pamięci ustaje wskutek:
 - 1) śmierci,
 - 2) rezygnacji,
 - 3) skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo,
 - 4) odwołania przez Sejm bezwzględną większością głosów, na wniosek Kolegium Instytutu Pamięci podjęty większością 2/3 głosów ustawowego składu Kolegium, z powodu długotrwałej choroby lub upadku sił powodujących

trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków albo z powodu niewypełniania obowiązków nałożonych przez ustawę.

5. Kolegium Instytutu Pamięci wybiera ze swego składu przewodniczącego Kolegium oraz nie więcej niż 3 jego zastępców na kadencję trwającą 1 rok.
6. Po ustaniu członkostwa przed upływem kadencji Sejm dokonuje wyboru nowego członka na okres do zakończenia kadencji Kolegium Instytutu Pamięci.
7. Za wykonywanie zadań członkowie Kolegium Instytutu Pamięci otrzymują diety określone przez Prezesa Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, a także zwrot kosztów według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych na obszarze kraju.

Art. 16.

1. Prezes Instytutu Pamięci wykonuje swoje funkcje przy pomocy jednostek organizacyjnych Instytutu Pamięci wymienionych w art. 18.
2. Prezes Instytutu Pamięci może powołać nie więcej niż trzech swoich zastępców.

Art. 17.

1. W celu wykonywania zadań Instytutu Pamięci w miejscowościach będących siedzibami sądów apelacyjnych tworzy się oddziały Instytutu Pamięci, zwane dalej „oddziałami”, w innych miastach zaś mogą być utworzone delegatury Instytutu Pamięci, zwane dalej „delegaturami”.
2. Oddziałem Instytutu Pamięci kieruje dyrektor oddziału, a delegaturą Instytutu Pamięci - naczelnik delegatury. Dyrektora oddziału oraz naczelnika delegatury powołuje i odwołuje Prezes Instytutu Pamięci.

Art. 18.

1. W Instytucie Pamięci tworzy się:
 - 1) Główną Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwaną dalej „Główną Komisją”,
 - 2) Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów,
 - 3) Biuro Edukacji Publicznej.
2. W oddziałach tworzy się:
 - 1) oddziałowe komisje ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwane dalej „oddziałowymi komisjami”,
 - 2) oddziałowe biura udostępniania i archiwizacji dokumentów,
 - 3) oddziałowe biura edukacji publicznej.
3. W delegaturach tworzy się wydziały udostępniania i archiwizacji dokumentów.

Art. 19.

1. Prokuratorów Głównej Komisji oraz oddziałowych komisji powołuje i odwołuje Prokurator Generalny na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci.
2. Jednostkami organizacyjnymi, wymienionymi w art. 18 ust. 1 pkt 2 i 3, kierują dyrektorzy powoływani i odwoływani przez Prezesa Instytutu Pamięci.
3. Jednostkami organizacyjnymi, wymienionymi w art. 18 ust. 2 pkt 2 i 3 oraz ust. 3, kierują naczelnicy powoływani i odwoływani przez Prezesa Instytutu Pamięci.
4. Główną Komisją kieruje Dyrektor Głównej Komisji. Dyrektora Głównej Komisji powołuje, spośród prokuratorów Głównej Komisji, i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek Prokuratora Generalnego zgłoszony w porozumieniu z Prezesem Instytutu Pamięci. Dyrektor Głównej Komisji jest jednym z zastępców Prokuratora Generalnego.
5. Oddziałową komisją kieruje naczelnik oddziałowej komisji. Naczelnika oddziałowej komisji powołuje, spośród prokuratorów wymienionych w ust. 1, i odwołuje Prokurator Generalny na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci.
6. Pracownik Instytutu Pamięci nie może, bez zezwolenia Prezesa Instytutu Pamięci, podejmować innego zajęcia zawodowego.

Art. 20.

1. Pracownicy Instytutu Pamięci, także po ustaniu stosunku pracy, są obowiązani zachować w tajemnicy wszystkie wiadomości związane z działalnością Instytutu Pamięci, powzięte w związku z zatrudnieniem w Instytucie Pamięci.
2. Prezes Instytutu Pamięci określa rodzaje wiadomości oraz kategorie pracowników, którzy mogą je ujawnić ze względu na ich stanowisko służbowe.

Art. 21.

Prezes Instytutu Pamięci oraz członkowie Kolegium Instytutu Pamięci są obowiązani, także po upływie kadencji albo ustaniu członkostwa, do zachowania w tajemnicy wiadomości, do których mieli dostęp w związku z wykonywaną funkcją. Nie dotyczy to faktów powszechnie znanych.

Art. 22.

Prezes Instytutu Pamięci może, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, zezwolić na ujawnienie wiadomości stanowiącej tajemnicę państwową lub służbową oraz na udostępnienie dokumentów lub materiałów objętych tajemnicą państwową, określonej osobie lub instytucji, jeżeli zachowanie tajemnicy uniemożliwiałoby wykonanie wskazanych w ustawie zadań Instytutu Pamięci.

Art. 23.

1. Prezes Instytutu Pamięci przedstawia okresowo Kolegium Instytutu Pamięci informację o istotnych sprawach związanych z działalnością Instytutu Pamięci.

2. Poza innymi zadaniami określonymi w ustawie Kolegium Instytutu Pamięci w szczególności zajmuje stanowisko w następujących sprawach:
 - 1) pełnego przejęcia do zasobów archiwalnych Instytutu Pamięci dokumentów spraw, o których mowa w art. 1, i oceny ich kompletności,
 - 2) ustalania zasad archiwizacji dokumentów przy ich ocenie, porządkowaniu, udostępnianiu, przechowywaniu i administrowaniu,
 - 3) ustalania zasad wglądu w dokumenty oraz zasad ich publikowania,
 - 4) ustalania priorytetów w sprawach wniosków poszczególnych osób i próśb instytucji oraz organów władzy publicznej i innych podmiotów,
 - 5) oceniania polityki ścigania przez Instytut Pamięci przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a),
 - 6) ustalania programów badawczych w zakresie opracowywania działalności organów bezpieczeństwa państwa, a także informowania oraz edukacji społeczeństwa.
3. Kolegium Instytutu Pamięci zatwierdza informację roczną, o której mowa w art. 24 ust. 1.
4. Kolegium Instytutu Pamięci przyjmuje uchwały większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby członków Kolegium.

Art. 24.

1. Prezes Instytutu Pamięci składa Sejmowi i Senatowi, raz w roku, informację o działalności Instytutu Pamięci.
2. Informacja, o której mowa w ust. 1, w części dotyczącej bezpieczeństwa lub obronności państwa może być utajniona.
3. Informacja Prezesa Instytutu Pamięci jest podawana do wiadomości publicznej, z wyłączeniem części, o której mowa w ust. 2.
4. Prezes Instytutu Pamięci składa raz w roku, za pośrednictwem Marszałka Sejmu, do wyłącznej wiadomości członków sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych, informację o sprawach określonych w art. 38.

Rozdział 3

Gromadzenie dokumentów przez Instytut Pamięci

Art. 25.

1. Nie później niż w terminie 60 dni od dnia utworzenia Instytutu Pamięci organy, o których mowa niżej, są obowiązane przygotować do przekazania do archiwum Instytutu Pamięci dokumenty, zbiory danych, rejestry i kartoteki wytworzone oraz zgromadzone przez organy bezpieczeństwa państwa, organy więziennictwa, sądy i prokuratury oraz organy bezpieczeństwa III Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Obowiązek ten ciąży na:

- 1) Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Szefie Urzędu Ochrony Państwa - co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek, a także akt funkcjonariuszy, wytworzonych lub gromadzonych w okresie do dnia 6 maja 1990 r.,
 - 2) Ministrze Obrony Narodowej - co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek wojskowych organów bezpieczeństwa, a także akt funkcjonariuszy tych służb, wytworzonych lub gromadzonych w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r.,
 - 3) Ministrze Sprawiedliwości - co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek wytworzonych oraz gromadzonych przez organy więziennictwa do dnia 31 grudnia 1956 r., dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek wytworzonych lub gromadzonych przez wydział ochrony Centralnego Zarządu Zakładów Karnych i podległe mu jednostki w okresie do dnia 31 grudnia 1989 r., a także akt penitencjarnych osób represjonowanych z motywów politycznych osadzonych w zakładach karnych, aresztach śledczych i obozach odosobnienia,
 - 4) prezesach sądów powszechnych i wojskowych - co do akt spraw osób represjonowanych z motywów politycznych,
 - 5) prokuratorach kierujących powszechnymi i wojskowymi jednostkami organizacyjnymi prokuratury - co do akt spraw, w tym akt podręcznych spraw, o których mowa w pkt 4,
 - 6) dyrektorach: Archiwum Akt Nowych oraz innych archiwów państwowych - co do akt byłej Polskiej Partii Robotniczej oraz byłej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej dotyczących organów bezpieczeństwa państwa, a także akt organów bezpieczeństwa państw okupacyjnych,
 - 7) dyrektorach: Archiwum Akt Nowych oraz innych archiwów państwowych - co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek, o których mowa w pkt 1-5, a przechowywanych w tych archiwach; przekazanie ich do Instytutu Pamięci następuje na zasadzie użyczenia.
2. Przekazanie akt, o których mowa w ust. 1 pkt 6, polega na dostarczeniu kopii.
 3. Obowiązek określony w ust. 1 pkt 1-5 dotyczy także kopii dokumentów, zbiorów danych i kartotek, niezależnie od czasu ich sporządzenia.
 4. Prezes Instytutu Pamięci może, w każdym czasie, zażądać od organów wymienionych w ust. 1, a także od innych instytucji, dokumentów nie przekazanych.
 5. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Szef Urzędu Ochrony Państwa oraz Minister Obrony Narodowej mogą wykonać dla potrzeb urzędu kopie akt funkcjonariuszy pozostających w służbie, które powstały w okresach, o których mowa odpowiednio w ust. 1 pkt 1 lub 2.
 6. Prezes Instytutu Pamięci wyznacza organom określonym w ust. 1 pkt 1-7 terminy przejęcia dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek, o których mowa w tym przepisie.

Art. 26.

Do archiwum Instytutu Pamięci przekazuje się dokumenty wytworzone w toku postępowania określonego w ustawie z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub

służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz.U. Nr 70, poz. 443 i z 1998 r. Nr 113, poz. 715 i Nr 131, poz. 860), z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania w danej sprawie.

Art. 27.

1. Prezes Instytutu Pamięci może, po zawiadomieniu właściwego organu administracji rządowej lub samorządu terytorialnego albo zawodowego, uzyskać wgląd w dokumenty, zbiory danych, rejestry i kartoteki, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że zawierają one informacje z zakresu działania Instytutu Pamięci.
2. Każdy, kto posiada dokumenty, zbiory danych, rejestry i kartoteki, o których mowa w art. 25, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym fakcie Prezesa Instytutu Pamięci.
3. Każdy organ administracji rządowej, samorządu terytorialnego albo zawodowego jest obowiązany bezzwłocznie wydać Prezesowi Instytutu Pamięci, na jego żądanie, posiadane dokumenty, zbiory danych, rejestry i kartoteki, o których mowa w art. 25. Obowiązek ten dotyczy także wydania kopii.
4. Prezes Instytutu Pamięci może zażądać wydania także innej dokumentacji niż wskazana w art. 25, niezależnie od czasu jej wytworzenia lub zgromadzenia, jeżeli jest ona niezbędna do wypełnienia zadań Instytutu Pamięci określonych w ustawie.
5. Jeżeli dokumenty, zbiory danych, rejestry bądź kartoteki są niezbędne organowi, o którym mowa w ust. 3, do wykonywania jego zadań ustawowych, można przestać na przekazaniu Prezesowi Instytutu Pamięci ich kopii.

Art. 28.

1. Każdy, kto bez tytułu prawnego posiada dokumenty, zbiory danych, rejestry i kartoteki, zawierające informacje z zakresu działania Instytutu Pamięci, jest obowiązany wydać je bezzwłocznie Prezesowi Instytutu Pamięci.
2. Właściciel lub osoba mająca inny tytuł prawny do posiadania dokumentów, zbiorów danych, rejestrów bądź kartotek, o których mowa w ust. 1, jest obowiązana do ich udostępnienia Prezesowi Instytutu Pamięci, na jego żądanie, w celu sporządzenia kopii.
3. Prezes Instytutu Pamięci może zwracać się do wszelkich osób lub instytucji zagranicznych o pomoc w udostępnianiu dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek pokrzywdzonym, jak również do celów edukacji publicznej.

Art. 29.

W zakresie działalności archiwalnej Instytut Pamięci gromadzi, przechowuje, opracowuje i udostępnia dokumenty zbrodni, ukazujące fakty i okoliczności dotyczące losów Narodu Polskiego w latach 1939-1989 oraz informujące o poniesionych ofiarach i wyrządzonych szkodach.

Rozdział 4

Udostępnianie dokumentów przez Instytut Pamięci

Art. 30.

1. Pokrzywdzonemu należy, na jego wniosek, udzielić informacji o posiadanych i dostępnych, dotyczących go dokumentach.
2. Każdy ma prawo wystąpić z pytaniem do Instytutu Pamięci, czy jest pokrzywdzonym w rozumieniu ustawy.
3. We wniosku, który składa się osobiście, należy umieścić deklarację o statusie wnioskodawcy (pokrzywdzony w rozumieniu art. 6 ust. 1 albo osoba najbliższa w rozumieniu art. 6 ust. 2) oraz podać dane ułatwiające odnalezienie dokumentów. Przyczyna żądania informacji nie musi być podana.
4. Obywatelom państw obcych prawo złożenia wniosku przysługuje na zasadach wzajemności.
5. W wypadkach uzasadnionych stanem zdrowia wnioskodawcy odbiera się od niego wniosek, o którym mowa w ust. 3, w miejscu jego pobytu.
6. Po złożeniu wniosku wnioskodawca może ustanowić pełnomocnika do realizacji przysługujących mu praw wynikających z ustawy.
7. Osoba mająca stałe miejsce zamieszkania za granicą może złożyć wniosek osobiście w polskiej placówce konsularnej, przy czy podpis wnioskodawcy uwierzytelnia kierownik tej placówki.

Art. 31.

1. Pokrzywdzonego albo osobę mu najbliższą Instytut Pamięci informuje o istnieniu w archiwum Instytutu Pamięci dotyczących go dokumentów oraz o sposobie uzyskania w nie wglądu.
2. Na wniosek pokrzywdzonego wydaje się mu kopie dotyczących go dokumentów.
3. W kopiach dokumentów wydawanych zgodnie z ust. 2 należy zanonimizować dane osobowe innych pokrzywdzonych lub innych osób, chyba że byłoby to technicznie niemożliwe. Przepis ten nie ogranicza prawa pokrzywdzonego określonego w art. 32.

Art. 32.

1. Jeżeli w istniejących i dostępnych dokumentach, w które pokrzywdzony miał wgląd lub otrzymał ich kopie, znajdują się nazwiska funkcjonariuszy, pracowników lub kryptonimy współpracowników organów bezpieczeństwa państwa, którzy zbierali lub oceniali dane o nim, lub tych, którzy prowadzili tych współpracowników, to - na żądanie pokrzywdzonego - należy mu podać nazwiska oraz dalsze dane osobowe tych funkcjonariuszy, pracowników i współpracowników, jeżeli można je jednoznacznie określić na podstawie dokumentów danego orga-

- nu bezpieczeństwa. Przepis ten stosuje się również do innych osób, które denuncjowały pokrzywdzonego.
2. Odmawia się podania nazwisk oraz innych danych identyfikacyjnych osób, które udzielały informacji o przestępstwach pospolitych.
 3. Na odmowę udostępnienia danych identyfikacyjnych informatorów przysługuje odwołanie do Prezesa Instytutu Pamięci.
 4. Za szkodę wyrządzoną obywatelowi przez pracownika Instytutu Pamięci w związku z działalnością Instytutu ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa na zasadach ogólnych.
 5. Jeżeli do powództwa o naprawienie szkody wyrządzonej przez pracownika Instytutu Pamięci w związku z działalnością Instytutu załączono oświadczenie o braku służby, pracy lub współpracy z organami bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5, sąd zwalnia powoda od opłat sądowych.

Art. 33.

1. Pokrzywdzony ma prawo załączyć do zbioru dotyczących go dokumentów własne uzupełnienia, sprostowania, uaktualnienia, wyjaśnienia oraz dokumenty lub ich kopie. Dane już zawarte w dokumentach nie ulegają jednak zmianie.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osób, o których mowa w art. 35.
3. Uzupełnienia, sprostowania, uaktualnienia, wyjaśnienia oraz dokumenty lub ich kopie dołącza się do zbioru dokumentów z oznaczeniem ich w sposób pozwalający na ich odróżnienie od dokumentów zgromadzonych przez Instytut Pamięci.
4. Pokrzywdzonemu, na jego żądanie, wydaje się przedmioty, które w momencie utraty stanowiły jego własność lub były w jego posiadaniu, jeżeli znajdują się w archiwum Instytutu Pamięci.

Art. 34.

1. Pokrzywdzony ma prawo żądać, po upływie 7 lat od wejścia w życie ustawy, anonimizacji dotyczących go danych.
2. W uzasadnionych przypadkach Prezes Instytutu Pamięci może zaniechać spełnienia żądania anonimizacji danych, jeżeli:
 - 1) inna osoba ma prawnie uzasadniony interes korzystania z tych danych,
 - 2) dane te są niezbędne do badań naukowych,
 - 3) z prośbą o dostęp do tych danych zwrócił się uprawniony organ władzy publicznej.

Art. 35.

1. Funkcjonariusze i pracownicy organów bezpieczeństwa państwa mogą uzyskać na swój wniosek kopię świadectwa służby albo pracy oraz kopię opinii o służbie albo o pracy.
2. Funkcjonariusza, pracownika lub współpracownika organów bezpieczeństwa państwa, po uprzednim złożeniu przez niego oświadczenia Instytutowi Pamięci o

fakcie jego służby, pracy lub współpracy z tymi organami, informuje się, na jego wniosek, o dotyczących go dokumentach znajdujących się w archiwum Instytutu Pamięci.

Art. 36.

Dokumenty zawierające dane o pokrzywdzonych lub osobach trzecich mogą być, w niezbędnym zakresie i w sposób nie naruszający praw tych osób, wykorzystywane przez organy władzy publicznej oraz przez inne instytucje, organizacje i osoby w celach:

- 2) wykonania ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950 oraz z 1998 r. Nr 37, poz. 204 i Nr 106, poz. 668),
- 3) wykonania ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne,
- 4) ścigania przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a),
- 5) prowadzenia badań naukowych, o ile Prezes Instytutu Pamięci wyrazi na to zgodę.

Art. 37.

1. Pokrzywdzony może zastrzec, że dotyczące go dane osobowe nie podlegające anonimizacji na podstawie art. 34 ust. 1 i zebrane w sposób tajny w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych organów bezpieczeństwa państwa nie będą udostępniane w celach badawczych przez określony czas, jednakże nie dłużej niż przez 90 lat od daty ich wytworzenia.
2. Pokrzywdzony może wyrazić zgodę na udostępnienie swoich danych osobowych, określonych w ust. 1, wskazanym osobom lub instytucjom, a także na ich powszechną dostępność.
3. Dane osobowe, określone w ust. 1, mogą być jednakże przedmiotem prac badawczych, jeżeli:
 - 1) pokrzywdzony albo w przypadku jego śmierci osoba najbliższa, wyrazi na to zgodę,
 - 2) odnoszą się do publicznego wystąpienia pokrzywdzonego, jego działalności publicznej lub są danymi osobowymi wymaganymi przez ustawę w związku z pełnieniem funkcji publicznej.
4. Prace badawcze można także przeprowadzić po anonimizacji danych osobowych, o których mowa w ust. 1, w kopiach dokumentów.
5. Dane osobowe, określone w ust. 1, nie mogą być wykorzystywane na niekorzyść pokrzywdzonego.

pkt 1 w art. 36 skreślony

Art. 38.

1. Funkcjonariusze służb specjalnych upoważnieni przez odpowiednio Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu i w ramach ich zadań ustawowych, po zawiadomieniu Prezesa Instytutu Pamięci, mogą mieć wgląd do danych zawartych w dokumentach gromadzonych przez Instytut Pamięci, w granicach upoważnienia.
2. Dokumenty organów bezpieczeństwa państwa, jeżeli nie zawierają danych osobowych pokrzywdzonego lub osoby trzeciej, mogą być wykorzystywane przez upoważnionych funkcjonariuszy służb specjalnych w ramach ich zadań ustawowych, jeśli zawierają informację o przestępstwie szpiegostwa, terroryzmu lub przestępstwie godzącym w porządek konstytucyjny Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do funkcjonariuszy służb specjalnych państw, z którymi Rzeczpospolita Polska jest związana stosowną umową międzynarodową, jeżeli dokumenty te zawierają informację o przestępstwie szpiegostwa lub terroryzmu.

Art. 39.

1. Odpowiednio Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szef Agencji Wywiadu lub Minister Obrony Narodowej może zastrzec, na czas określony, że do określonych dokumentów nie może mieć dostępu żadna inna osoba poza wyznaczonymi przez nich przedstawicielami, jeżeli jest to konieczne dla bezpieczeństwa państwa. Organy innych służb specjalnych mogą występować z takim zastrzeżeniem za pośrednictwem Szefa Urzędu Ochrony Państwa.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, stanowią wyodrębniony, tajny zbiór w archiwum Instytutu Pamięci i podlegają szczególnej ochronie.
3. Prezes Instytutu Pamięci, na wniosek odpowiednio Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu lub na wniosek Ministra Obrony Narodowej, zatwierdza lub uchyla zastrzeżenie dostępu do określonych dokumentów. Od decyzji Prezesa Instytutu Pamięci Ministrowi Obrony Narodowej oraz odpowiednio Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefowi Agencji Wywiadu służy odwołanie do Kolegium Instytutu Pamięci.
4. Zastrzeżenie jest objęte tajemnicą państwową.
5. Przepis art. 39 nie ogranicza uprawnień sądu w postępowaniu lustracyjnym i Rzecznika Interesu Publicznego.

Art. 40.

Jeżeli Prezes Instytutu Pamięci, w związku z wykonywaniem swoich zadań, stwierdzi, że w dokumentach znajdują się informacje o przestępstwach określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. Nr 74, poz. 676), zawiadamia o tym bezzwłocznie Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Przepisu art. 304 Kodeksu postępowania karnego nie stosuje się.

Art. 41.

1. Dyrektor Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci zawiadamia pokrzywdzonego o przekazaniu jego danych osobowych innym osobom lub instytucjom w myśl przepisów art. 31, 36 i 37, informując go o rodzaju przekazanych danych i ich odbiorcy.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w razie złożenia przez Ministra Obrony Narodowej lub odpowiednio Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu Prezesowi Instytutu Pamięci oświadczenia, że zawiadomienie takie zagrażałoby bezpieczeństwu państwa.

Art. 42.

Jeżeli Dyrektor Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci zostanie zawiadomiony, zwłaszcza w wyniku postępowania określonego w ustawie z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne, że znajdujące się w dokumentach dane osobowe są nieprawdziwe, to informacje o tym dołącza się do zbioru dokumentów dotyczących danej osoby.

Art. 43.

Postępowanie w sprawach uregulowanych w ustawie prowadzi się według przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej. W sprawach określonych w art. 39 skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego nie przysługuje.

Art. 44.

Informacje uzyskane do celów naukowych i publicystycznych na podstawie dokumentów Instytutu Pamięci nie mogą być wykorzystywane do innych celów ani przekazywane innym instytucjom.

Rozdział 5**Funkcje śledcze Instytutu Pamięci****Art. 45.**

1. Śledztwo w sprawach o zbrodnie, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a), wszczyna i prowadzi prokurator oddziałowej komisji.
2. Prokuratorom Instytutu Pamięci w sprawach określonych w art. 1 przysługują uprawnienia procesowe przewidziane dla prokuratora w Kodeksie postępowania karnego. Jeżeli Kodeks postępowania karnego mówi o oskarżycielu publicznym lub prokuratorze, należy rozumieć przez to prokuratora Instytutu Pamięci także w sprawach, które podlegają orzecznictwu sądów wojskowych.

3. Celem śledztwa w sprawach o zbrodnie, o których mowa w art. 1, jest również wszechstronne wyjaśnienie okoliczności sprawy, a w szczególności ustalenie osób pokrzywdzonych.
4. Okoliczność, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania karnego, nie może stanowić przeszkody do realizacji celu, o którym mowa w ust. 3. Po zrealizowaniu tego celu postępowanie umarza się.
5. Do prowadzenia śledztw przez Instytut Pamięci, w tym również do udzielania pomocy prawnej w zakresie przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 1, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego.
6. Prokurator oddziałowej komisji może zaniechać wszczęcia postępowania, a wszczęte umorzyć w stosunku do sprawcy przestępstwa, o którym mowa w art. 1 pkt 1 lit. a), jeżeli dobrowolnie ujawnił on wobec organu powołanego do ścigania przestępstw wszystkie istotne informacje dotyczące osób współdziałających przy popełnieniu przestępstwa, jak również okoliczności jego popełnienia, jeżeli informacje te umożliwiają wszczęcie postępowania przeciwko określonej osobie. Odstępując od ścigania sprawcy przestępstwa, prokurator uwzględnia stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez niego czynu i stopień jego winy oraz rodzaj i charakter przestępstwa ujawnionego, a w szczególności ustala, czy możliwe jest ujawnienie w inny sposób sprawców współdziałających w dokonaniu tego przestępstwa, a także ocenia wagę jaką ma ujawnienie przestępstwa dla realizacji zadań Instytutu Pamięci.
7. Prokurator może wszcząć postępowanie w stosunku do sprawcy, którego ścigania zaniechał na podstawie ust. 6, tylko wtedy, jeżeli w toku dalszego postępowania uchylił się on od złożenia zeznań lub złożył zeznania odmienne od tych, które uzasadniały zaniechanie wszczęcia postępowania lub umorzenie postępowania wszczętego.
8. Jeżeli osoba, wobec której ścigania zaniechano na podstawie ust. 6, zostanie wezwana w charakterze świadka, prokurator oddziałowej komisji może wydać postanowienie o zachowaniu w tajemnicy jej danych osobowych, choćby nie zachodziły okoliczności określone w art. 184 § 1 Kodeksu postępowania karnego.
9. W sądowym postępowaniu odwoławczym oraz kasacyjnym występują prokuratorzy Głównej Komisji .

Art. 46.

Prezes Instytutu Pamięci, po zasięgnięciu opinii Dyrektora Głównej Komisji, może ujawnić opinii publicznej, a także innym osobom, niż wymienione w art. 156 § 5 Kodeksu postępowania karnego, dane osobowe sprawcy zbrodni, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a), jeżeli postępowanie karne nie zakończyło się wydaniem prawomocnego wyroku skazującego z powodu wskazanego w art. 17 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania karnego albo zostało zawieszona na podstawie art. 22 § 1 tego kodeksu.

Art. 47.

1. Dyrektor Głównej Komisji jest prokuratorem przełożonym prokuratorów tej Komisji oraz komisji oddziałowych.

2. Polecenia Prokuratora Generalnego inne niż określone w art. 8 ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz.U. z 1994 r. Nr 19, poz. 70, Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 77, poz. 367, z 1997 r. Nr 90, poz. 557, Nr 98, poz. 604, Nr 106, poz. 679, Nr 117, poz. 752 i 753, Nr 124, poz. 782 i Nr 141, poz. 944 oraz z 1998 r. Nr 98, poz. 607), wykraczające poza zakres zadań Instytutu Pamięci, mogą być wydawane prokuratorom Instytutu Pamięci tylko za zgodą Prezesa Instytutu Pamięci.
3. Prokuratorami nadrzędnymi w stosunku do prokuratorów oddziałowych komisji są dyrektor Głównej Komisji oraz prokuratorzy tej Komisji.
4. Prokurator odwołany z powodu zrzeczenia się stanowiska prokuratora Instytutu Pamięci ma prawo powrócić na stanowisko zajmowane poprzednio lub otrzymać stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu, jeśli nie ma innych przeszkód prawnych.
5. Uposażenie prokuratorów Głównej Komisji określają przepisy o uposażeniu prokuratorów Prokuratury Krajowej, zaś uposażenie prokuratorów oddziałowych komisji określają przepisy o uposażeniu prokuratorów prokuratury apelacyjnej. Uposażenie to wraz ze związanymi z nim świadczeniami o charakterze osobowym finansowane jest ze środków Instytutu Pamięci.
6. Do prokuratorów Instytutu Pamięci stosuje się, w sprawach nie uregulowanych ustawą, przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze.

Art. 48.

Prokurator oddziałowej komisji wydaje postanowienie o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie o zbrodnię, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a), w terminie 3 miesięcy od otrzymania zawiadomienia o przestępstwie.

Art. 49.

Po upływie 3 miesięcy od daty wszczęcia śledztwa w sprawie o zbrodnię, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a), prokurator prowadzący je składa prokuratorowi nadrzędnemu sprawozdanie z dokonanych czynności. Sprawozdanie takie składa się po upływie każdego trzymiesięcznego okresu śledztwa. Terminów dotyczących ukończenia śledztwa, określonych w art. 309 Kodeksu postępowania karnego, nie stosuje się.

Art. 50.

1. Główna Komisja oraz oddziałowe komisje stanowią jednostki organizacyjne prokuratury w rozumieniu umów międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską z innymi państwami o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych.
2. Minister właściwy do spraw sprawiedliwości może, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci, delegować sędziego do pełnienia czynności w Głównej Komisji oraz udzielania pomocy prawnej.

Art. 51.

1. Do kolegium prokuratorów oddziałowych komisji stosuje się odpowiednio przepisy o kolegium prokuratury okręgowej, a do zgromadzenia i kolegium prokuratorów Głównej Komisji stosuje się odpowiednio przepisy o zgromadzeniu i kolegium prokuratury apelacyjnej.
2. Członków Sądu Dyscyplinarnego oraz Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla prokuratorów Instytutu Pamięci wybiera, w ustalonej przez siebie liczbie, na okres 4 lat, zgromadzenie prokuratorów Głównej Komisji spośród prokuratorów Instytutu Pamięci. Sąd Dyscyplinarny oraz Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny wybierają ze swego grona przewodniczących.
3. Sąd Dyscyplinarny w Instytucie Pamięci orzeka w pierwszej instancji w składzie trzech członków, a w drugiej instancji - w składzie pięciu członków. W składzie orzekającym w drugiej instancji nie może brać udziału członek Sądu, który brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia.
4. Rzecznika dyscyplinarnego dla prokuratorów Instytutu Pamięci wyznacza Prokurator Generalny spośród prokuratorów Instytutu Pamięci, na wniosek dyrektora Głównej Komisji.

Art. 52.

Organy wymiaru sprawiedliwości, prokuratury, organy i jednostki organizacyjne podległe, nadzorowane lub podporządkowane Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministrowi Obrony Narodowej, Ministrowi Spraw Zagranicznych i odpowiednio Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefowi Agencji Wywiadu oraz organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego są obowiązane, każdy w zakresie swojego działania, do udzielania pomocy Instytutowi Pamięci w realizacji zadań Instytutu Pamięci, o których mowa w art. 1.

Rozdział 6**Funkcje edukacyjne Instytutu Pamięci****Art. 53.**

Instytut Pamięci:

- 1) prowadzi badania naukowe nad zbrodniami i zdarzeniami, o których mowa w art. 1, a także udostępnia zgromadzone dokumenty innym placówkom naukowym w celu prowadzenia takich badań, z zachowaniem warunków określonych w ustawie,
- 2) udziela informacji na temat zgromadzonych dokumentów oraz publikuje zbiory posiadanych dokumentów,
- 3) informuje społeczeństwo o strukturach i metodach działania instytucji, w ramach których zostały popełnione zbrodnie nazistowskie i komunistyczne, oraz informuje o sposobach działania organów bezpieczeństwa państwa,

- 4) upowszechnia w kraju i za granicą wyniki swojej pracy oraz badań innych instytucji, organizacji i osób nad problematyką stanowiącą przedmiot jego działania,
- 5) prowadzi działalność wystawienniczą,
- 6) formułuje wnioski dotyczące edukacji historycznej.

Rozdział 7

Przepisy karne

Art. 54.

1. Kto nie będąc do tego uprawnionym, dokumenty lub zapis informacji podlegające przekazaniu Instytutowi Pamięci na podstawie art. 25 i 28 ust. 1 lub znajdujące się w archiwum Instytutu niszczy, ukrywa, uszkadza, usuwa lub zmienia ich zapis, w inny sposób udaremnia lub znacznie utrudnia uprawnionej osobie lub instytucji zapoznanie się z nimi albo zakłóca lub uniemożliwia automatyczne gromadzenie lub przekazywanie takich informacji, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.
2. Tej samej karze podlega ten, kto będąc w posiadaniu dokumentów lub zapisu informacji podlegających przekazaniu Instytutowi Pamięci na podstawie wymienionej w ust. 1, uchyla się od ich przekazania, utrudnia przekazanie lub je udaremnia.
3. Kto w celu uzyskania informacji udzielanych pokrzywdzonemu na podstawie przepisów ustawy, podaje nieprawdę lub zataja prawdę wiedząc, że dotyczą go okoliczności, o których mowa w art. 6 ust. 3 lub, że jego dane osobowe mogą zostać ujawnione na podstawie ustawy bez jego zgody, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 3.
4. Kto składa nieprawdziwe oświadczenie, o którym mowa w art. 32 ust. 5, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 3.

Art. 55.

Kto publicznie i wbrew faktom zaprzecza zbrodniom, o których mowa w art. 1 pkt 1, podlega grzywnie lub karze pozbawienia wolności do lat 3. Wyrok podawany jest do publicznej wiadomości.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 56.

W ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz.U. Nr 20, poz. 101, z 1982 r. Nr 31, poz. 214, z 1985 r. Nr 22, poz. 98 i Nr 50, poz. 262, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1989 r. Nr 34, poz.

178, z 1991 r. Nr 100, poz. 443, z 1993 r. Nr 1, poz. 1, z 1995 r. Nr 34, poz. 163, Nr 142, poz. 701, z 1996 r. Nr 73, poz. 350, Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496 i Nr 139, poz. 647, oraz z 1997 r. Nr 75, poz. 469 i Nr 133, poz. 883) w art. 2 w pkt 2 po wyrazach "Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych," dodaje się wyrazy "Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,".

Art. 57.

W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 34, poz. 178 i 182, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400, Nr 95, poz. 425, z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 90, poz. 451, z 1994 r. Nr 136, poz. 704, z 1995 r. Nr 132, poz. 640, z 1996 r. Nr 89, poz. 402 i Nr 106, poz. 496 i z 1997 r. Nr 98, poz. 604, Nr 133, poz. 882 i 883 i Nr 141, poz. 943 oraz z 1998 r. Nr 131, poz. 860) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 w pkt 13 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 14 w brzmieniu:

„14) Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.”,

- 2) w art. 36 w ust. 5 w pkt 1 wyraz „oraz” zastępuje się przecinkiem, a po wyrazach „Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych” dodaje się wyrazy „oraz Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.”.

Art. 58.

W ustawie z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. Nr 38, poz. 173, z 1989 r. Nr 34, poz. 178, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 141, poz. 943 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5 w ust. 3 w pkt 6 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 7 w brzmieniu:

"7) Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.";

- 2) w art. 17 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Ministrowie: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Spraw Zagranicznych, Szef Urzędu Ochrony Państwa, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Szefowie Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu i Kancelarii Prezydenta, w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej, określą zasady i tryb udostępniania materiałów archiwalnych znajdujących się w podporządkowanych im archiwach wyodrębnionych.";

- 3) dotychczasową treść art. 19 oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

- "2. Właściwym organem w sprawach archiwum wyodrębnionego Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w zakresie określonym przepisami ustawy jest Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.";
- 4) w art. 21 w ust. 4 w pkt 3 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
- "4) Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.";
- 5) w art. 29:
- a) w ust. 1 w pkt 4 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:
- "5) archiwum Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.",
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- "3. Ministrowie: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Spraw Zagranicznych a także Szefowie: Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta, Urzędu Ochrony Państwa oraz Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu określają organizację podległych im archiwów wyodrębnionych.";
- 6) w art. 31 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:
- "3. Zasób archiwalny archiwum państwowego wyodrębnionego, podległego Prezesowi Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu określa ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. Nr 155, poz. 1016)."

Art. 59.

W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz.U. z 1994 r. Nr 19, poz. 70, Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 77, poz. 367, z 1997 r. Nr 90, poz. 557, Nr 98, poz. 604, Nr 106, poz. 679, Nr 117, poz. 752 i 753, Nr 124, poz. 782 i Nr 141, poz. 944 oraz z 1998 r. Nr 98, poz. 607) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 w ust. 1 po wyrazie "prokuratury" dodaje się wyrazy "oraz prokuratorzy Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu";
- 2) w art. 6 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:
- "3. Prokuratorami Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu są prokuratorzy Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej oraz prokuratorzy oddziałowych komisji ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej.";

- 3) w art. 23 w ust. 1 wyrazy "delegowanych do Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytutu Pamięci Narodowej" zastępuje się wyrazami „Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu”.

Art. 60 .

W ustawie z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe (Dz.U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344, z 1994 r. Nr 76, poz. 344, Nr 121, poz. 591 i Nr 133, poz. 685, z 1995 r. Nr 78, poz. 390, Nr 124, poz. 601 i Nr 132, poz. 640, z 1996 r. Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496, Nr 132, poz. 621 i Nr 139, poz. 647 oraz z 1997 r. Nr 54, poz. 348, Nr 79, poz. 484, Nr 121, poz. 770, Nr 123, poz. 775 i 778, Nr 133, poz. 883, Nr 137, poz. 926, Nr 141, poz. 943 i Nr 158, poz. 1042) w art. 31 w ust. 3 w pkt 2 po wyrazach „Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,” dodaje się wyrazy „Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,”.

Art. 61 .

W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 1995 r. Nr 13, poz. 59, z 1996 r. Nr 64, poz. 315 i Nr 89, poz. 402 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 79, poz. 484, Nr 96, poz. 589, Nr 121, poz. 770 i Nr 133, poz. 883 oraz z 1998 r. Nr 148, poz. 966) w art. 4 w ust. 1 i 2 po wyrazach „Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,” dodaje się wyrazy „Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,”.

Art. 62.

W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 139, poz. 647, z 1997 r. Nr 133, poz. 883 oraz z 1998 r. Nr 117, poz. 756 i Nr 155, poz. 1014) w art. 2 w ust. 2 w pkt 1 po wyrazach „Biurze Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,” dodaje się wyrazy „Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,”.

Art. 63.

Z dniem wejścia w życie ustawy stawia się w stan likwidacji Główną Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytut Pamięci Narodowej. Likwidatora powołuje Minister Sprawiedliwości.

Art. 64.

Prezes Instytutu Pamięci, powołany na pierwszą kadencję, przedkłada Kolegium Instytutu Pamięci statut Instytutu do zatwierdzenia oraz tworzy jednostki organizacyjne Instytutu Pamięci przed upływem 3 miesięcy od daty złożenia ślubowania.

Art. 65.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej dokonuje wyboru Kolegium Instytutu Pamięci w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 66.

Kolegium Instytutu Pamięci zgłasza Sejmowi kandydata na Prezesa Instytutu Pamięci na pierwszą kadencję nie później niż po upływie 1 miesiąca od dnia pierwszego posiedzenia Kolegium Instytutu.

Art. 67.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej dokonuje wyboru Prezesa Instytutu Pamięci na pierwszą kadencję w terminie 1 miesiąca od dnia zgłoszenia kandydata.

Art. 68.

1. Zasób archiwalny dotychczasowej Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytutu Pamięci Narodowej oraz komisji okręgowych staje się zasobem archiwalnym Instytutu Pamięci.
2. Mienie dotychczasowej Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytutu Pamięci Narodowej oraz komisji okręgowych staje się mieniem Instytutu Pamięci.

Art. 69.

W sprawach nie uregulowanych w ustawie a dotyczących zatrudnionych w Instytucie Pamięci pracowników naukowych, stosuje się przepisy ustawy z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 44, poz. 194 i Nr 107, poz. 464, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 1, poz. 3 i Nr 43, poz. 163, z 1996 r. Nr 41, poz. 175 i Nr 89, poz. 402, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 75, poz. 467 i 469, Nr 104, poz. 661, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 141, poz. 943 oraz z 1998 r. Nr 117, poz. 756).

Art. 70.

Do pracowników Instytutu Pamięci innych niż prokuratorzy i pracownicy naukowci, stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 34, poz. 178 i 182, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400 i Nr 95, poz. 425, z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 90, poz. 451, z 1994 r. Nr 136, poz. 704, z 1995 r. Nr 132, poz. 640, z 1996 r. Nr 89, poz. 402 i Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 98, poz. 604, Nr 133, poz. 882 i 883 i Nr 141, poz. 943 oraz z 1998 r. Nr 131, poz. 860).

Art. 71.

W działalności Instytutu Pamięci, określonej w art. 1, dozwolone jest przetwarzanie danych osobowych, o których mowa w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. Nr 133, poz. 883), bez zgody i wiedzy osoby, której dotyczą.

Art. 72.

Traci moc ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytucie Pamięci Narodowej (Dz.U. Nr 21, poz. 98 i z 1991 r. Nr 45, poz. 195).

Art. 73.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.